

Sempiterna! Omnes enim pane Duces cum ipso exercitus Gubernatore Gentile, omnes peditum Chilarchæ, Centuriones, & Oppidanorum copia, qua illuc confluxerant, hostem parva manu pugnante torvo lumine aspiciebant, at Castellis tamen nullum praestabant auxilium, honori eorum minimè consulebant, & Venetorum Regna sic ruerunt animorum abjectione patiebantur. Diceres, invictissime Rex, id fortasse locorum difficultate factum. Tota medius fidius errat via, qui sic cogitat. Recto enim itinere, quod in principio facilè præpediri poterat, accedentes, ad majorem Venetorum injuriam ante Bastitas in lati campis castra locaverant, instructisque hinc inde aciebus, & peditum centuriis, cum essemus numero utriusque militis superiores, in latissima via, finè obicibus, finè scrobibus, finè aliquo rerum impedimento ad proelium Gentilis, à Culione his verbis provocatus est: *Quod superioribus diebus, o Gentilis, vestrā causā non fecimus, hodie, si placet, cū nibil impedit, experiamur. Si Castello succurrendum est vobis, hac iter est; nulla vobis aliunde patet via.* Quid Majestatem tuam verbis moror? Expugnatis Bastitis, Crema Gubernator, turbatis, aut pudore affectis Ducibus, revertitur, præserit Carolo Gonzaga, qui ad conficiendum id bellum, abiecto Tiberto magnanimo, missus est. Sed dicunt, Gubernatore Reipublicæ consuluisse, ne eo die in conditionem poneretur. Putasne, o inclyte Rex, Culionem ausum talia præsente Scipione? An credis, Bastitas illas finè Marte, finè crux effusi undantia in Abdum amnum usque deflentis, aut tamdem finè utriusque exercitus cæde, non dicam expugnari, sed castra illio locari potuisse? Profectò hoc ausum de Scipionis animo & auctoritate verum dicere. Si afflueret Scipio, ne adventasset quidem Culio, nec ipse Annibal, qui ut omnium est sententia, pluris quam universum Senatus exercitum, solum æstimat Scipionem. Sed si ad eam rem Scipio vocatus accessisset, Annibal Renaci Lacus Oppida præoccupasset, comeatus præpedisset: quæ res forsan Venetorum Imperio Brixiam anticipet reddidisset.

Ludovicus Marchio Mantuanus, & Dux tum militari scientia, tum & in primis sapientia, & magnanimitate præstantissimus, confessus induciis, quas cum Veronensis habere dicebatur, Decimo Calendas Januarii agrum Veronensem excurrit, unde cum ingenti præda, captis quamplurimis, & militibus spoliis, magna cum ovatione Mantuanum reversus est; quin etiam Castellum quoddam, quod erat pro tutela Veronensem ad decimum lapidem, expugnavit. Arqui hoc factum Senatus vehementer damnabat, quod induciis nondum confessis fidem frergerat. At ille confessas confirmabat: quare suas quique partes suo jure tuebatur. Sexto Calendas Januarii votati sunt Venetorum Duces ad consilium per Legatos. Id cum Scipioni libero Imperatori significatum faret, continuò Rezati, quæ Villa distat ab Urbe Brixia ad quintum lapidem, paucis cum familiaribus equitans, profectus est, quo Gubernator, & ceteri Duces conveniunt erant, clarum aliquod facinus, ut asserebatur, conjecturi. Veronenses vero excur-

A sionem Mantuani Principis ægrè ferentes, in Baffitam agri Mantuani, quæ in mediis paludibus sita erat, juxta quam Tarratus amnis fluit, collectis undique Oppidanis ad duo millia, equis trecentis, & peditibus sagittaris ducentis castrametatum eunt. Id ubi sapientissimo Principi cognitum est, strutis una & decem aciebus, ac non parva peditum manu collecta, medio ferè die hostem invadit. Hic aliquantulum arma tractantur Marte incerto. Tandem vieti cedere Veroneses, Mantuani infare acrius; illi fugere, hi perseguiri, atque illos primùm hastis, & sagittis, inde gladio, & pugione fauicere. In hac quidem pugna eti perpauci cæsi, multi tamen vulneribus confessi sunt, capti quamplurimi usque ut fama erat, ad ostinentos Oppidanos, milites quinque, equites verò leviores XL. qui stipendio militabant. Hi omnes remittuntur; Oppidani verò detenti, qui vel precario liberabantur, vel pretio redempti erant. Quin etiam nonnulla ex agro Veroneasi Oppida, ut ferebatur, in Mantuani Principis potestatem devenerunt. Nec eo contentus, præterea deinde omnem agrum Veronensem populavit. Hoc factum, eti constantissimus Senatus moleste patetur, maiores tamen animos in hostem accepti; etenim milite omnis Ordinis agrum Veronensem munivit. Joannes Comes, Dux quidem egregius, Custos illius regionis cum equitibus octingentis, & peditibus centum demittitur, quo & turior esset, & impetus hostium refrrenari possent. Sed Populorum omnium oculi, qui sub Venetorum Imperio vitam agunt, in Scipionem conversi erant, omnes Scipionem cupiebant, omnes Scipionem postulabant, existimantes finè illius præsidio se tutos esse non posse. Parte alia Cremano ad Senatum Oratores misere, obsecrantes, ut solus Scipio eorum daretur præsidio, aliter regioni eorum periculum imminenter ingentilissimum; quin etiam pro alendo Scipionis exercitu dimidium impensæ polliciti sunt: quæ omnia ad summam Scipionis auctoritatem spectare nemo inficiari potest: Ego, inclyte Rex, ut conjectura percipio, recte dixerim, spem omnem Venetorum in auxilio & societate. Majestatis tuae sitam, quin etiam in auctoritate, animo, fide, & sapientia Scipionis, à quibus si destituti forent, Annibalem sanè bellum hujus non inferiorum videremus. Nam eti pecunia, & Regionis Venetos plus posse manifestum est, tamen ille plus habet auctoritatis in disciplina militari, à militibus plus longè colitur, quandoquidem sub illis militant pecuniarium cupidi, sub hoc autem spe honoris, & glorie, quam amplissimam in Scipione, & singulararem in divinitate Majestatis tuae negare non possumus.

E Inter ea cum Scipio Mantuanum agrum sèpius excurrisset, non tam prædæ, quæ locorum explorandorum gratiæ, collectis Quarto Nonas Januarii militibus, quos hibernationis causâ dispersos habebat, Cattionem Mantuani Principis de repente Oppidum circumfedit. Is enim Locus in colle situs, triplici custodia defendebatur. Harum unæ greges, & armenta servabat, atque etiam pabula jumentorum. Altera verò ad latera montis sublata est. Hæc scrobis profundissimis, & antemurali latissimo lustrabatur. Arx atta-